

3. Останина С. А. Творческий стиль художественно-эстетической деятельности: сущность и структура/ С. А. Останина // Молодой ученый. – 2012. – №2. – С. 283-286.

4. Чванова М.С., Филатова К.В. Формирование индивидуального стиля деятельности студента-дизайнера как психолого-педагогическая проблема. / М.С. Чванова, К.В. Филатова // Весник ТГУ, 2012 – Выпуск 3. Том 107 – С127-131.

Петренко О.М.,

кандидат мистецтвознавства, доцент
Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Миколаїв

БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ: ФЕНОМЕН ТВОРЧОЇ ПОСТАТІ О.А. ШПАЧИНСЬКОГО НА ТЕРЕНІ МУЗИЧНОЇ МИКОЛАЇВЩИНИ

Серед персоналій соціокультурного розвитку Миколаївщини вагоме місце посідає особистість Омеляна Артемовича Шпачинського – заслуженого працівника культури України, професора, лауреата премії В. Гнатюка «За збереження нематеріальної культурної спадщини», хорового диригента, педагога, фольклориста і композитора відомого в Україні та за її межами.

О.А. Шпачинський – музикант універсального складу, практик і теоретик, що володіє могутнім Логосом мелодії слова. «Видатним, славним майстром хорової справи в Україні» назвав Омеляна Артемовича художній керівник і диригент українського заслуженого академічного народного хору ім. Григорія Верьовки, герой України, академік А.Т. Авдієвський.

З Миколаївщиною пов'язана багатовекторна діяльність О.А. Шпачинського – одного із засновників народно-хорового руху на півдні України. Більш як чверть століття він здійснює художнє керівництво студентським народним хором імені Миколи Аркаса Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв. За цей час колектив став переможцем Всеукраїнських хорових конкурсів «Хортиця-91» (до 500-річчя запорізького козацтва, 1991 р.) та імені М. Д. Леонтовича (Київ, 1993 р.), лауреатом міжнародних фестивалів-конкурсів у Литві (1989) та Болгарії (2000), володарем Гран-Прі Всеукраїнських хорових конкурсів ім. П. Демуцького (Київ, 2010), «Сорочинський ярмарок-2010» та Всеросійського конкурсу козачої пісні «Станиця» (м. Волгоград, РФ, 2010 р.). Своє невичерпне творче натхнення й спрагу духовно-творчої діяльності О.А. Шпачинський реалізує в аматорському козацькому народному хорі «Веснянка» селища Тернівка (передмістя Миколаєва), який він створив у 1974 році, й до сьогодні є його

беззмінним керівником. Під орудою Омеляна Артемовича хор отримав звання лауреатів всеукраїнських і міжнародних фольклорних конкурсів і фестивалів (Болгарія, Литва, Білорусь, Росія та ін.), численних регіональних оглядів-конкурсів (міста Херсон, Полтава, Запоріжжя, Вінниця, Київ, Кіровоград та ін.). Як почесний гість хор імені М. Аркаса під керівництвом О.А. Шпачинського був запрошений для виступу на Всеукраїнському святі народного мистецтва, присвяченому 25-річчю відкриття першого співочого поля в Україні (2011 р., м. Тернопіль).

Багато власної енергії, майстерності, досвіду привносить О.А. Шпачинський у створення сценічної інтерпретації кожного номеру концертної програми. Його стремління театралізувати пісню, надати їй яскравого візуального втілення веде до появи оригінальних музично-сценічних рішень, серед яких довершеними можна вважати «Проводи козаків на Січ», «Козацькі забави» та ін. Справжніми синтетичними виставами з хором, солістами, танцями стали концертні виконання студентами стародавніх обрядових дійств – «Вертепу», «Кози», «Маланки», режисерські рішення яких – це результат тривалої роботи над сценічними образами.

Універсальність – важлива риса творчості О.А. Шпачинського-хормейстера. У репертуарі його колективу складні партитури українських композиторів-класиків – М. Лисенка, Б. Лятошинського, Л. Ревуцького, яскравих представників сучасної національної школи – Лесі Дичко, Ю. Алжнєва, В. Зубицького, обробки народних пісень Г. Верьовки, А. Авдієвського, В. Ступницького, І. Кириліної, І. Бідака та ін. Традиції українського церковного співу знайшли втілення в опануванні перлини української церковної музики «Літургії» М. Леонтовича, яку виконав хор студентів під керівництвом О.А. Шпачинського у 1998 р. (м. Миколаїв, кафедральний собор Касперівської іконі Божої Матері УПЦ КП). Створені Омеляном Артемовичем виконавські інтерпретації завжди наповнені глибоким змістом, основа якого – правда життя, ідеї добра, краси, істини, любові, – споконвічні цінності нашого народу. Мистецька щирість –духовно-творчий вимір постаті Омеляна Шпачинського як диригента-інтерпретатора.

Талановитий фольклорист-дослідник та музикант-інтерпретатор О.А. Шпачинський дбайливо збирає, розшифровує, майстерно обробляє для народних хорів та ансамблів унікальні зразки народнопісенної творчості Миколаївщини, які видані у збірках «Народна пісенна творчість Миколаївщини», «Народні пісні Півдня України», «Причорномор'я – козацький наш край», матеріал яких має велике мистецьке значення для вивчення та подальшої розбудови національної хорової культури як частки духовного надбання українства. У збірниках широко представлено пісенну лірику, обрядові цикли, епос.

Омелян Артемович Шпачинський – автор численних обробок для народного хору (їх більше 300), що складають репертуар колективів не тільки Миколаївщини, але й усієї України. Цей жанр став яскравим прикладом

високохудожнього опрацювання фольклору, про що свідчать збірки «Щедрий вечір. Колядки і щедрівки в обробці для народного хору», «Співає український народний хор», «Земле моя, рідна Україно». У хорових обробках О.А. Шпачинського (а їх більше трьох сотень) фольклорні мелодії отримують нових неповторних рис. Більшість з них опрацьовані вперше у виконавській практиці українського народного хору. Різноманітна жанрова палітра обробок, серед яких пісні русальні, петрівчані, купальські, новорічні і різдвяні колядки, щедрівки, лірико-побутові («Ой гай, мати, гай», «Ой ти жайворонку», «Летіла зозуля»), жартівливі («Од села до села», «Ой хмариться, туманиться», «Ой жіночко, Гандзуню»). У цих творах яскравих музично-інтонаційних барв набувають портретні характеристики образів з народу – козаків-характерників, привабливої удовиці, кумедного дячка, лукавих куми й кума тощо.

Народне мистецтво – пісня, танець, обрядове дійство, героїчний епос – це джерело наснаги та натхнення для О.А. Шпачинського, композиторський талант якого має глибинні коріння і розвивається на питомому національному ґрунті. Яскравим прикладом цього є оригінальна музична мова і образний стрій масштабних вокально-хорових композицій митця таких як «Веснянки та весняні ігри», «На Івана Купала», «Проводи козаків на Січ» тощо. Самобутність композиторського обдарування О.А. Шпачинського знайшла прояв у багатьох його оригінальних хорових творах: «Ой над Бугом, над рікою» (на народні слова), «За байраком байрак» (на вірші Т.Г. Шевченка), «Ой згадаймо, браття, браття чорноморці» і «Балада про батьківські яблуні» (на власні тексти) та ін.

Особливого змістовного значення набув для О.А. Шпачинського фольклор Прибузького краю, який став тематичною основою для оригінальних масштабних творів, надрукованих в збірці «Причорномор'я – козацький наш край» (Миколаїв, 2011 р.). Їх тематика – подвиги мужніх лицарів-козаків – запорізьких, бузьких та чорноморських. Образи захисників України знайшли втілення засобами яскравого мелодизму, розгорнутої музичної форми, колоритної гармонічної мови, різноманітної хорової фактури. Зміст названої збірки складають народні пісні нащадків козаків, зібрані автором на теренах Миколаївщини та майстерно оброблені для народних хорів і ансамблів («Ой над Бугом, над рікою», «За байраком байрак», «Чорноморські козаки» та ін.). У збірник «Наша Шевченкіана», укладений О.А. Шпачинським з нагоди 200-річчя з дня народження Т.Г. Шевченка, увійшли його власні композиції, аранжування хорових творів різних авторів та обробки пісень, присвячених знаменній даті.

Професор О.А. Шпачинський – автор багатьох підручників і навчальних посібників, у яких розглянуто принципи і методики роботи з народним хором: «Щедрий вечір. Колядки і щедрівки в обробці для народного хору», «Новорічні колядки і щедрівки в обробці для шкільного хору», «Мистецтво хорового аранжування. Теорія. Методика. Практика», «Співає український народний хор. Композиції, обробки», «Земле моя, рідна Україно. Композиції і обробки для чоловічого хору». У численних наукових публікаціях з питань музичної педагогіки і народного хорового виконавства О.А. Шпачинський розкриває

естетику і цінності народно-хорової культури України, зокрема, у статтях «Сімейна родина, як скарбниця локально-фольклорних традицій національної культури», «Українська народна пісенна творчість Миколаївщини», «Козацтво у пісенному фольклорі Миколаївщини» та ін.

Духовно-творчий досвід професор О.А. Шпачинський передає молодому поколінню. Він закликає дбайливо зберігати фольклор рідного краю і збагачувати народно-хорове мистецтво як важливу галузь вітчизняної культури, її культурний і генетичний код. Творче кредо і заповіт для молоді О.А. Шпачинський формулює так:

- пізнавати й популяризувати народнопісенні традиції свого краю;
- занурюватись в образний зміст пісень й професійно ставитись до їх хорової інтерпретації;
- доводити глибинні смисли музичного логосу до творчовиконавської свідомості хористів, що мають їх художньо осмислити, духовно усвідомити та втілити у своєму співі;
- шукати особливих тембрових барв хорового виконання, які мають відповідати образному змісту творів;
- опановувати яскраві концертні форми виконання народної пісні.

Активна сфера діяльності О.А. Шпачинського – громадська робота. Він голова і член журі багатьох конкурсів і фестивалів, активний член обласної організація «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка, позаштатний методист Миколаївського обласного науково-методичного центру народної творчості, а також один із керівників Буго-Лиманського козацтва. О.А. Шпачинського постійно запрошують головою державних атестаційних комісій у вищі навчальні заклади і коледжі культури і мистецтв Миколаєва, Херсона, Олександрії, де він не тільки оцінює знання випускників, але й надає практичну та науково-методичну допомогу.

Громадськість Миколаївщини гідно оцінила діяльність О.А. Шпачинського: він неодноразово здобував звання лауреата обласної премії ім. Миколи Аркаса та премії «Людина року» (2002, 2010 рр.) у номінації «Культура».

Отже соціокультурний феномен особистості О.А. Шпачинського, як представника сучасної національної еліти, полягає в наступному:

- у реалізації ним особистісного духовно-творчого потенціалу, націленого на визнання музичної культури Миколаївщини в державі та світі;
- у всебічному розвитку музично-освітнього ресурсу регіону й області як частки загальноукраїнського;
- у посиленні просвітницької ролі різних форм функціонування сучасного хорового мистецтва в Миколаївщині та в Україні;
- у розбудові креативних стратегій збереження й розвитку національної хорової спадщини, її своєрідних регіональних рис в добу поширення глобалізаційних процесів;

- у створенні особистісної моделі митця, постать якого поєднує ґрунтовний професіоналізм, самовідданість, мистецьке натхнення, високе почуття патріотизму, фанатичну працелюбність, широту інтересів, потяг до досконалості, невичерпну спрагу творчості.

Прокопенко Л. І.,
доцент кафедри інформаційної,
бібліотечної та архівної справи
Київського національного університету
культури і мистецтв, м. Київ

РОДОМ З МИКОЛАЇВЩИНИ. ОСНОВНІ ВІХИ ТРУДОВОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРА В. М. МЕДВЕДЕВОЇ

*(із серії «Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи у
персоналіях»)*

Валентина Миколаївна Медведєва – український фахівець у галузі книгознавства та бібліотечної справи, яка понад 48 років віддана своїй професії.

Медведєва Валентина Миколаївна (дівоче прізвище – Кушнір) народилася 11 вересня 1946 року в селі Ольгопіль Новобузького району Миколаївської області. Навчалась у Ольгопільській восьмирічній школі та Возсіятській середній школі, яку закінчила у 1964 р. з відзнакою (срібною медаллю). У цьому ж році стає студенткою Харківського державного інституту культури. Після закінчення вищого навчального закладу у 1968 році і отримавши диплом бібліотекаря-бібліографа вищої кваліфікації, була направлена на роботу до Державної республіканської бібліотеки для дітей (нині – Національна бібліотека України для дітей), де пройшла основні етапи професійного зростання від старшого бібліотекаря до завідуючої науково-дослідним відділом (1968-1993). Методичну діяльність у галузі бібліотечно-інформаційного обслуговування, Валентина Миколаївна поєднувала з науково-педагогічною. Упродовж з 1976 по 1996 роки працювала викладачем кафедри теорії та практики культури Інституту підвищення кваліфікації працівників культури Міністерства культури України (нині - Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв).

У 1993 році Валентина Миколаївна переходить на роботу до Міністерства культури України: призначена на посаду Секретаря колегії Міністерства культури України (1993-1994), помічника Міністра (1994-1995). У 1995-1996 рр. працює головним спеціалістом відділу народної творчості головного управління культурно-просвітницької роботи Міністерства культури і мистецтв України.

У 1996 році Валентина Миколаївна переходить на роботу до КДІК (нині – КНУКіМ), із яким пов'язана подальша трудова діяльність. У 1996-1998 рр.